

**การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
ด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**

นางสาวศุภวรรณ เล็กวิไล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-586-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL OF CRITICAL READING
THROUGH LANGUAGE LEARNING STRATEGIES USING COOPERATIVE LEARNING
PRINCIPLES FOR THE LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS**

Miss Suphawan Lekvilai

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy

Curriculum and Instruction Program

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic year 1996

I S B N 974-635-586-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธี
 การเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โดย นางสาวศุภวรินทร์ เล็กวิไล
ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรคุรุศึกษบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร
 และการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พิศนา แคมมณี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุจิต เพ็ชรขอบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุรุศึกษบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สมิตรา อังวัฒนะกุล)
 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร. พิศนา แคมมณี)
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
 (ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุจิต เพ็ชรขอบ)
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี ไถนรอด)
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. คิเรก ศรีสุขไพบ)
 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวพรรณ พรสีมา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่ขีวนี้เพียงแผ่นเดียว

ศุภวรรณ เล็กวิไล : การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียนภาษา โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL OF CRITICAL READING THROUGH LANGUAGE LEARNING STRATEGIES USING COOPERATIVE LEARNING PRINCIPLES FOR THE LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.กิตนา แซมมณี, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ศ. กิตติคุณ ดร.สุจิต เพียรชอบ, 245 หน้า ISBN 974-635-586-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง 3) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างรูปแบบการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) ศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และ 5) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือและการนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้ วิธีการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนารูปแบบการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน ขั้นตอนที่สอง เป็นการทดลองใช้รูปแบบการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการสอน ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการสอน ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รูปแบบการสอนเน้นด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือส่งเสริม และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้นำกลวิธีการเรียนภาษา ได้แก่ กลวิธีทางปัญญา กลวิธีการจำ กลวิธีเมตาคอนิตีป กลวิธีการทดแทน กลวิธีจิตพิสัย และกลวิธีทางสังคม มาประกอบในกระบวนการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ครอบคลุมในด้านการเข้าใจจุดมุ่งหมาย และความคิดของผู้เขียน การแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น การวิเคราะห์เรื่องราวที่อ่าน การพิจารณาเทคนิคการโฆษณา และการวินิจฉัยตัดสินสิ่งที่อ่าน สำหรับเอกสารประกอบรูปแบบการสอนมี 2 ฉบับ ได้แก่ เอกสารคำแนะนำการใช้รูปแบบการสอนที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ และแผนการสอน จำนวน 8 แผน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1

3. รูปแบบการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลอง

4. นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

5. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเห็นว่า การเรียนแบบร่วมมือให้ประโยชน์มาก และนักเรียนส่วนใหญ่ชอบ และนำกลวิธีการเรียนภาษาไปใช้มากในด้านการจับใจความ นิ่งสมาธิ และการทำแผนภูมิสรุป

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ภูมิบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C540051 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEY WORD: MODEL OF TEACHING/ CRITICAL READING/ LEARNING STRATEGIES/
COOPERATIVE LEARNING

SUPHAWAN LEKVILAI : THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL OF
CRITICAL READING THROUGH LANGUAGE LEARNING STRATEGIES USING
COOPERATIVE LEARNING PRINCIPLES FOR THE LOWER SECONDARY SCHOOL
STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.TISSANA KHEMMANI, Ph.D. THESIS
COADVISOR : PROF.SUCHARIT PIENCHOB, Ed.D. 245 pp. ISBN 974-635-586-4

The purposes of this research were : 1) to develop an instructional model of
critical reading through language learning strategies using cooperative learning principles
for the lower secondary school students, 2) to compare the critical reading achievements
between the pre-test and the post-test of the experimental group, 3) to study the interactions
between the instructional model and the levels of students' achievements, 4) to observe the
cooperative learning behaviors of the experimental group, and 5) to study opinions of the
students in experimental group concerning cooperative learning and application of language
learning strategies. The research processes were to develop the model and to experiment the
model with the students.

The findings were as follows :

1. The instructional model consisted of 5 elements : principles, objectives, contents,
instructional processes, and evaluation. The instructional processes specifically focused on
cooperative learning principles by assigning the students to work together in small groups
with the same goals of working, and helping each other in group interactions. Cognition,
memorization, metacognition, compensation, affection, and socialization were used as language
learning strategies to develop students' critical reading abilities in understanding author's
purposes and ideas, identifying facts and opinions, analysing the stories, criticizing the
propagandas, and judging the assigned passages. The instructional model materials were 2
handbooks for the teachers and 8 practical lesson plans.
2. The post-test achievement score of the experimental group was significantly
higher than that of the pre-test at the .01 level.
3. There was no interaction between the instructional model and levels of the
students' achievement toward critical reading achievement of the experimental group.
4. The post-test of the experimental group significantly performed better
cooperative learning behaviors than the pre-test at the .01 level.
5. The experimental group indicated that the cooperative learning was useful to
them, and had applied the acquired language learning strategies in their reading. The strategies
most used were techniques in identifying main ideas, meditating, and concept mapping.

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ วิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน วิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2539
ลายมือชื่อนิติกร 16/7
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิชา 11/25/39
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม วิชา 11/25/39

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา แชนมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุจิต เพียรชอบ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะในการทำ วิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมทั้งให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำชี้แนะ เพื่อช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อแนะนำเพิ่มเติม

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ และร้อยเอกหญิงมันทนา เกரியนสูงเนิน ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณ อาจารย์สุนทรี ประเสริฐศรี และอาจารย์วาสนิ เวชประสิทธิ์ ตลอดจนคณะครูอาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม และคณะครู อาจารย์หมวดภาษาไทยโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือ ให้กำลังใจตลอดมา

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้า และน้อง ๆ ซึ่งเป็นหลักและกำลังใจ ที่สำคัญ ช่วยให้ผู้วิจัยก้าวมาสู่ความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนวิจัย ในครั้งนี้

ศุภวรรณ เล็กวิไล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
นิยามศัพท์.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ขอบเขตการวิจัย.....	11
สมมุติฐานของการวิจัย	12
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	16
แนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการเรียนรู้ภาษา.....	30
แนวคิดเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ	43
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน	50
การสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือในชั้นเรียน	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
4 ผลการวิจัย	91
ผลการสร้างรูปแบบการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน.....	91
ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอน	106
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		
	สรุปผลการวิจัย	120
	อภิปรายผลการวิจัย	125
	ข้อเสนอแนะ	135
	รายการอ้างอิง	138
	ภาคผนวก	155
	ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิและเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ	156
	ภาคผนวก ข รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษา โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น	160
	ภาคผนวก ค คำแนะนำการใช้รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	174
	ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	182
	ภาคผนวก จ ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการสอนและ เอกสารประกอบรูปแบบการสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	219
	ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างแผนการสอน	226
	ประวัติผู้เขียน	245

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความถี่ของพฤติกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	27
2	เปรียบเทียบกระบวนการเรียนการสอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	76
3	จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	82
4	จำนวนข้อสอบจำแนกตามทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	84
5	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการทดลองนำร่อง	100
6	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง	107
7	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียนของควบคุม	108
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนความสามารถในการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณระหว่างรูปแบบการสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์	109
9	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเป็นรายคู่	111
10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการร่วมมือในการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง	112
11	ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนที่มีต่อ การเรียนแบบร่วมมือ	113
12	ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนที่มีต่อการนำกลวิธี การเรียนภาษาไปใช้	114
13	จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบ การสอนอ่านที่พัฒนาขึ้น	116
14	จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นที่มีต่อกลวิธีการเรียนภาษาที่ นักเรียนชอบและนำไปใช้ปฏิบัติ	117
15	สรุปผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นรายข้อ	198
16	สรุปผลการหาค่าความถี่ของแบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือ	202
13	ค่าเฉลี่ยของความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบการสอนและ เอกสารประกอบการสอน	220

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 รูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ (ฉบับร่าง)	93
2 ตารางสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการสอน	95
3 กราฟเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและควบคุม	110

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย